

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה כדיוקן הקדיש את כתבת-השער לכוכבת הקולנוע של השנה, קים נובק. תחת הכותרת "רצח כרמלה" נסקר רצח הנא אל-חלאק, תושב ערבי של העיר, תוך תיאור המתחות הבינעדתית (יהודית וערבית) השוררת ברמלה.

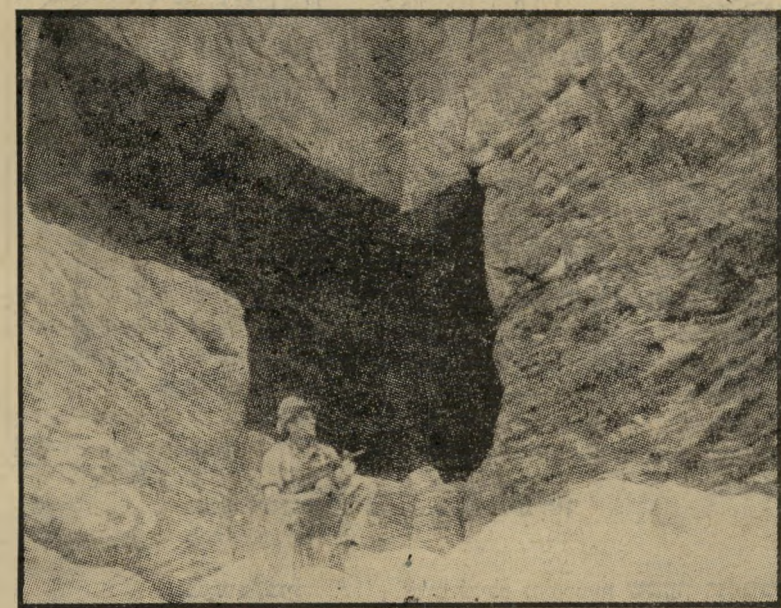
כוכבת העולם קים נובק

כתב השבועון לענייני קולנוע דיווח לקוראים על המתרחש בפסטיבל הסרטים בוונציה. עולם הקולנוע נזכר גם בפסקירה על סרטי-שנת תשנ"ו, שבה הוכתרו כסרטים המובילים לשנה זו: "מארטי", "קידמת-ערך" ו"השושנה המקוקעת" מארצות-הברית, ו"היחפן" מהודו. ברישומת הסרטים הרעים של השנה היו "לא כורי", "דוירה" ו"הכוכב הגדול" מארצות-הברית ו"ננה" מתוצרת צרפת. שחקני-השנה היו ויליאם הולדן ואנה מניאני, ושחקני-המישנה של השנה היו סוזאן שטרסברג וג'יימס דין. כשער הגליון: כוכבת השנה קים נובק.

"העולם הזה" 74ע
תאריך: 12.9.1956

נטורי-קרתא והפגנות השבת * נחום גולדמן מכעים

* בולים בכובעו של שר-החינוך לשעבר

דרור לוי בפתח אחד מארמונות "פטר"*

דרור לוי, שנהרג אחרי ששהה יממה בחורבות העיר הנבסית פטרה, הגשים אחת משאיפות בני-דרור ושלילם בחייו. בתצלום נראה לוי בפתח את מערות הענק החצובות בסלע אדום.

מאחר שגולדמן אינו משפיע במאומה על המדיניות הישראלית, לא היתה תו-צאה להצהרה זו. לעומת זאת הסתבר כי פעולה אחרת של גולדמן, שאינה קשורה בשום פרסומת, תצליח יותר. הרי איש שהשיג לישראל את הסכם השילוח-רת גשר לעיר הוואתיקן. המטרה: חתימת מים ממערב-גרמניה — עוסק עתה בגשי-קונקוראט (הסכם בין ממשלה לבין הדי-אפיפיור על זכויות הכנסיה הקתולית) עם כה אחד ממרכיבי האיבה העולמית למדי-נת ישראל.

מים לאבק. כשמניחים להם, הם יורדים עד לארץ. אולם כשדורכים עליהם, הם עולים השמימה.

מאבק מסוג זה לעולם אינו קל. הוא מחייב מצד הרוב הבלתי-רדי מקור בלתי-נדלה של סבלנות, צלילות-דעת ונכונות להבין לנפש המיעוט. אחרת עלולה יש-ראל למצוא את עצמה במצבם הבלתי-סימפטי של שליטי קפריסין.

העם

מילחמה קולוניאלית

השימחה לאידם של הבריטים בקפריסין ושל הצרפתים באלג'יריה משותפת כמעט לכל אזרחי ישראל. השבוע נוכחה המדינה קולוניאלית משלה. כמו לכל הבעיות הדי-קולוניאליות, כמעט ולא היה גם לה פיתרון.

בעיני נטורי-קרתא, ילידי הארץ בני הדרור השני והשלישי, שאבותיהם ישבו בירושלים לפני שמישהו הכיר את השם תיאודור הרצל, הציונים אינם אלא כוב-שים לבנים. אין הם מכירים במרותה הרוחנית של המדינה הציונית. דמם מת-קומם נגד דפוסי החיים הכפויים על עירם בידי החברה המנצחת והחדשה.

כל זה לא היה אסון, לולא הצטיינו נטורי-קרתא ככל המורדים במידה גדושה של קנאות להטת. כאשר מת בשבוע שעבר בנימין סגלוב, שען נמוך קומה וצנום שחי חיי-צנע עלובים בחנות זעיר-רה, בשעת הפגנת-שבת ירושלמית, נת-ברר לכל כי נטורי-קרתא מוכנים למות למען השקפתם. ובמקום שם מוכנים אני-שים למות על איריאלים, מתחילה הבעיה להסתבר.

קולונלים בריטיים. בכל מילחמה קולוניאלית קיימת דמות הקצין הסבור שאפשר לפתור בעיות עלידי שימוש ב-כוח הגנ. בימי המנדט היו אלה הקולרי-גלים הבריטיים המנוכחים, ששלחו את מנהיגי הערבים לגלות באיי סיישל, ואת מנהיגי המחתרת העברית לאריתריאה. בר-מילחמה הירושלמית היה זה מפקד מוע-טרת הברייה, לוי אברהם, שמסר השבוע-עדות מפתיעה בפני הוועדה הציבורית-שחקרה את הפגנות-השבת.

קצין המיטרה החייכני לא הסתפק בר-מסירת עדות. בלובשו את מדי המי-טרה של המדינה הציע גם כמה הצעות לפיתרון הבעיה: גירוש נטורי-קרתא לממלכת ירדן, או הגלייתם מירושלים ופיזורם בכוח בכל רחבי הארץ.

הצעות מסוג זה בקפריסין ובאלג'יריה רגילות לעורר חיוך בלב קורא העיתונים הישראלי. כשבאו מפי קצין ישראלי, לגבי-מרד מקומי, נראו בעיני רבים כהגיון-ברזל.

ישיבה כסיביר. אולם שום אדם בר-דעת אינו יכול להשלות את עצמו כי יתכן פיתרון כה פשוט לבעיית מרי-דתו של מיעוט דתי קנאי, המוכן למות על קידוש השם. כאשר הוזהר רב יהודי-נדוע, הרבי חיים מבריסק, כי השלטונות הסובייטיים יגלו אותו לסיביר אם לא יפסיק ללמד את תלמידיו, השיב הרבי-תשובה פלאסטית: "יגרשו אותי לסיביר, אפתח שם ישיבה, ויצטרכו לגרש אותי חזרה לרוסיה".

מנהיגם של נטורי-קרתא, הרב עמרם בלוי, דיבר השבוע בסגנון דומה. הוא הזכיר את הפסוק בתלמוד: "אומה זו משולה לעפר!" והסביר כי נטורי-קרתא דו-

— למתוח את הציבור. כי המתח הגבוה של הסילונים המרקיעים שחקים נועד לעידוד מתיחות ועניין לקראת נחיתה לא כל כך צבאית. כאשר קורקעו סוף-סוף הסילונים, הם לא פלטו אדי-דלק, כי אם עשן טבעות טבק — היו אלה הסיגריות החדשות של חברת הסיגריות לוד.

"האם שמך תמר?" לא לחינם נקראה צורת פירסומת מוקדמת זאת ב-שמה הנכון, מתחן. כוונתה היתה מאז ומתמיד למתוח את הקהל, להוציא אותו מאדישותו, להגביר בו את ההתעניינות במוצר העתיד להתחדש עליו. כהוכחה טובה יכול לשמש המתחן הארצישראלי הראשון שראה אור ערב מילחמת-העולם-השנייה, כאשר הוטל על הפירסומאי אליהו טל לפרסם סבון חדש של בית-החרושת שטן.

במשך שבועות הופיעו אז מודעות מסך-רנות בעיתונות, ושאלו "האם שמך תמר?" 1800 התמרות שפנו לשטן בתשר-בה לשאלה אישית זאת שנועדה לפרסם את סבון תמר החדש הצעידו את תורת-המתחן לראשית דרכו אל שחקי הסילון.

אנשים

● אחד העיתונאים נזכר השבוע בר-מאורע שקרה לשרי-החינוך והתברר לשע-בר, בנציין דינור, בערב ראש-השנה שעברה: הפרופסור נכנס לסניף דואר כי-שבירו מיכתב, קנה בולים, הדביק אותם על הכובע שהחזיק בידו וניסה לתתוב את הכובע אל תוך תיבת-הדואר, כשהוא מת-לונן: "איזה פתח צר מתקינים בתיבות-הדואר — אפילו מיכתב רגיל אי-אפשר להכניס!"

● במסיבת-רעים על מדשאה בקיבוץ תל-יוסף, סיפרה השבוע בתו של שג-ריר ישראל בברית-המועצות, דנה אבי-דר בת ה-17, על הקורות אותה בברית-המועצות. אחת התקריות הפחות נעימות-בשעת טיול בכיכר-האדומה במוסקבה, הש-גיחה דנה בדלת קטנה בתוך חומת הדי-קרמלין ועליה הכתובת, כניסה". ראיתי שכתוב כניסה — או נכנסתי", אמרה דנה, ובעיני רוחי כבר ראיתי את כו-תלות העיתונים המבשרות על האשה הראשונה שפרצה את חומת הקרמלין אח-רי נפוליון. אולם סוף ההרפתקה היה קוסם פחות מראשיתה: דנה נוכחה כי-נכנסה בטעות לבית-שימוש לגברים, בעוד-שבית-השימוש המקביל לנשים נמצא מעברה השני של הכיכר האדומה.

● שרי-האוצר לוי אשכול: בעד כסף אפשר להשיג הכל — אפילו שונאי-בצע".

● ח"כ מק"י אפתר וידנסקה: "בין הממשלה והציבור בארץ יש הס-כס — הממשלה מניחה לציבור להגיד מה שהוא רוצה בתנאי שהציבור יניח לממ-שלה לעשות מה שהיא רוצה".

● ח"כ חרות יוחנן באדר: "מאז שגולדה נכנסה לשרת (תחת משה שרת כשרת-החוק), פצעי שרת אינם יכולים להגליר".

פרסומת

מתח גבוה

בשבוע שעבר קישטו שני מטוסי סילון, שהותירו מאחריהם סילוני אדים רחבים, את דפי העיתונות הישראלית. הכריזה הכותרת של הציור: "הסילונים באים".

הקורא הממוצע כמעט ציפה להתפתחות מפתיעה במאזן החימוש המרחבי, כמעט והיה משוכנע כי לאחר מטוסי המיטטר והאוראגאנים, החליטה לפחות ממשלת קנדה לסיפק כמה עשרות מטוסי טייברג'ט. ואם כי לליבתייהם של כמה אורחים התגנבו ספקות ראשונים על דרכי הפיר-סום החדשים של התעצמות חיל-האוויר הישראלי, הרי דווקא ספקות אלה העלו את המתח עוד יותר.

וזאת בדיוק היתה כוונת סילוני הנייר

מדיניות

הדרך לוואתיקן

הנשיא המעופף של התנועה הציונית, ד"ר נחום גולדמן, מפתיע מדי פעם את המדינה בהודעות מעניינות. מאחר ש-הדוקטור חובב-החיים אינו מוכן, לרוב, ליהרג על דעותיו או להסיק מהן מס-קנות קיצוניות, נשכחו רבות מהצהרותיו למחרת.

השבוע יצא ד"ר גולדמן, השהה שוב בארץ, בהתקפה מוחצת על מישרד-החוקן הישראלי — בגילגולו השרתי (משה שרת) והמאירי (גולדה מאיר) כאחד. קבע גולדמן, בראיון שנתן לעיתונאי זר: מישרד-החוקן לא גילה מעולם שום יוז-מה שהיא להשגת שלום עם מדינות ערב. גולדמן, שהתפאר פעם שאם יוטל הדבר עליו, ייכנס לבניין הא"ם, ייפגש עם נציגי הממשלות הערביות וישיג שלום תוך 24 שעות, סבור, כנראה, שהדבר אפי-שרי גם כיום.